

دیداری از کتابخانه‌های پاکستان

بخش دوم - ۹-

۳۳ - کتابخانه حکیم نیر واسطی ، مستی دروازه ، نئیر منزل ، لاهور .

در این کتابخانه در حدود ۳۰۰۰ مجلد کتاب چاپی و تقریباً ۲۵ نسخه خطی دیدار کردم. آقای حکیم نیر واسطی دارای تألیفات گوناگون به زبان فارسی وارد و انگلیسی است و انجمن دوستی پاکستان و ترکیه در خانقوی برقرار است و خودش رئیس انجمن می باشد . شعر فارسی خوب می گوید و دیوانش چاپ شده است . وی اکنون مشغول طبع کتاب و تاریخ روابط پزشکی ایران و پاکستان ، است .

دیدار از نسخه های خطی آقای حکیم نیر واسطی میسر نشد و فقط يك نسخه المیدنه (عکس) و يك نسخه خطی دیوان حافظ را دیدم : -
کتاب المیدنه به زبان عربی (عکس گرفته شده در ترکیه) ، کتاب غضنفر التبریزی .

تاریخ کتابت ۶۷۸ ه ق . ۱۴۹ ورق .

۲ . دیوان حافظ شیرازی ، مصور و منقش و منهب ، تاریخ کتابت ماه شوال ۱۱۰۲ ه ق .

این نسخه از وصال شیرازی بوده که پدر حکیم نیر واسطی از وی خریداری کرده است .

۳۵ - کتابخانه دکتر غلام جیلانی برق ، کیمبل پور (استان

پنجاب) .

بهمراهی آقای پرفسور ملک محمد اقبال استاد دانشکده دولتی راولپندی باین کتابخانه راه یافتم ، در این کتابخانه در حدود ۱۵۰۰ مجلد کتاب چاپی و

۱۵ نسخه خطی موجود است . دیدار از نسخه‌های خطی میسر نشد . آقای دکتر غلام جیلانی برق در زبان فارسی و عربی وارد و وانگلیسی تسلط دارد و بدین زبانها بیش از ۳۵۰ کتاب نوشته و چاپ کرده است . وی شعر فارسی هم میگوید . يك مجلد کتاب چاپ قدیم که امضای فرزند سلطان دیپو دارد به کتابخانه گنج بخش هدیه کرده است . اینک چند بیت فارسی از او :

از این نوای شب افروز من جنون خیزاست

که گرمی نفسم از شراب تبریز است . . .

نهال گلشن طهران و طوس و نیشابور

به شاهراه حیاتم هنوز گلریز است

به یاد حافظ و خیام يك دو ساغر کش

ز بادیهی که ز شیراز و جام و تبریز است

۳۶ - کتابخانه آقای غلام ربانی عزیز ، کیمبلپور (استان

پنجاب) .

در این کتابخانه در حدود ۲۰۰۰ کتاب چاپی دیدم و از نسخه خطی خبری نیافتم . آقای غلام ربانی عزیز به زبان فارسی علاقه ویژه دارد و تا کنون چند متن فارسی تمثیح و تصحیح و چاپ کرده است از جمله : دیوان واقف لاهوری و دیوان آفرین لاهوری .

۳۷ - کتابخانه دانشکده دولتی کیمبلپور (گورنمنت کالج

(کیمبلپور) (استان پنجاب) .

در این کتابخانه ۱۵۶۰۰ مجلد کتاب به زبانهای مختلف موجود است . کتابدار آقای غلام محمد نذیر صابری کتابشناسی آگاه است . کتابهای فارسی ۳۷۶ مجلد و اردو ۱۱۵۱۹ مجلد و بقیه به زبانهای انگلیسی و پنجابی و پشتو و ترکی است . در این کتابخانه ۷ نسخه خطی دیدار کردم :

۱ - مثنوی یوسف و زلیخا (جامی) .

۲ - طوطی نامه از ضیاء الدین نخشبی .

۳ - سراج العنایده تألیف امین الدین احمد صدیق الوری که به فرمان

سراج الدوله انوار الدین جنگه نوشته شد ، ۱۲۵۱ ه . ق .

۴ - سراط مستقیم تألیف شاه اسمعیل شهید ثانی دهلوی تاریخ تألیف

۱۲۵۰ ه . ق .

۵ - گلستان سعدی .

۶ - قرآن شریف .

۷ - انواع شریف (پنجابی) سروده محمد عبدالله لاهوری .

۳۸ - کتابخانه آقای نذیر صابری کتابدار دانشکده دولتی

کیمبلپور ، کیمبلپور .

آقای غلام محمد متخلص به نذیر صابری کتابدار کتابخانه دانشکده دولتی کیمبلیور است و آگاهی‌های ارزنده‌ی در نسخه‌های خطی دارد و تاکنون چند کتاب و فهرست چاپ شده است از جمله فهرست مختصر مخطوطات کتابخانه مولانا محمدعلی مکهدی و فهرست نوادر علمیه . در کتابخانه او ۱۳ نسخه خطی دیدم ، بدین شرح :-

۱ - تاریخ بخارای شریف معروف به کتاب ملازاده . تألیف احمد بن محمود شارستانی .

۲ - طب یوسف و رسائل طیب دیگر .

۳ - تحفة الابرار عبدالحمید بن شیخ حمزه خوشامی .

۴ - گلستان سعدی .

۵ - مکتوبات یحیی منیری ، قرق ۱۱ هـ ق .

۶ - شلاق الجاهلین و دیوان صوفی (ددیک جلد) .

۷ - کتاب المسائل تألیف حضرت جی بابا .

۸ - دیوان حافظ (ناقص) .

۹ - ترجمه کنز الدقایق (فارسی) ، کاتب ، عابد بن شیخ زاهد اسد -

آبادی ، تاریخ کتابت ۱۱۲۵ .

۱۰ - معرفت المذاهب امام اعظم (امام ابوحنیفه) .

۱۱ - رونق المجالس (ناقص) حکایات و افسانه‌های فارسی .

۱۲ - مجموعه رسائل : ۱ - اسرار الفقر تألیف شیخ عبدالاحد ۲ . ده

قاعده و رساله درویشی از سید علی همدانی ۳ - واردات ۴ - منهاج العارفين ۵ -

ارشاد المریدین از شیخ حسین خوارزمی مرید حاجی خواجه محمد صدیق ۶ -

رساله لباب الالبات از ابوسمید الکالیث الیندادی ۷ - جمالیه و جلالیه از مولانا

یعقوب چرخنی غزنوی ۸ - جمالیه و جلالیه از شیخ عبدالله بن محمود الشامی .

۱۳ - مناقب کاکاساحب ، تصنیف عبدالله شاه ساکن چهارسده .

۳۹ - کتابخانه جامعه مدنیه یادار الارشاد ، کیمبلیور (استان

پنجاب) .

این کتابخانه که می‌توان آنرا کتابخانه شخصی قاضی محمد زاهد الحسینی

نامید در داخل مدرسه‌ی قرارداد که آنرا « دارالارشاد » یا « جامعه مدنیه »

نامیده‌اند . در حدود ۱۰۰۰ کتاب چاپی و ۲۰ نسخه خطی در این کتابخانه موجود

است . اسامی چند نسخه خطی بدین شرح است :-

۱ - مجموعه اوراد و وظائف (کیریت احمر و حزب البهر و دعای

مفتی) .

۲ - وصیت‌نامه و دلایل الخیرات .

۳ - مجموعه : (تلمات بخاری و اسامی اصحاب صفه و رساله دیگر)

فارسی و عربی .

۴ - تحفة الکلام ، کاتب کلیم الله (رهتاس) در شهر مردان .

۵ - انوار التنزیل و اسرار التأویل ، کاتب علی الشهر بانی الحسن الزندی قبل الظهر من یوم الاربعه الثامن عشرین من شهر شوال سبع و خمین و خمسمائیه .

۶ - تفسیر شرح القرآن معینی تألیف در سنه ۱۰۷۲ هـ . ق در زمان اورنگه زیب عالمگیر و تاریخ کتابت ۱۰۷۵ هـ ق سه سال پس از تألیف .

آقای قاضی زاهد الحسینی دانشمند علوم اسلامی و خطیب و مفسر قرآن شریف و صاحب تألیف است و در مجله ماهانه دارالارشاد ، را منتشر می کند و کتابهایی که چاپ کرده (به زبان اردو و عربی) بدین شرح است :-

۱ - معارف القرآن ۲ - دینی لفات ۳ - رحمت کایفات ۴ - آغوش رحمت

۵ - تذکره المفسرین ۶ - ضروره القرآن ۷ - آیین وراثت ۸ - فقه اسلامی ۸ - تفسیر تعلیم القرآن .

جامعه مدینه ۱۷۰ طالب علم و ۵ مدرس دارد . و برای آنها حجرات و لنگر (آشپزخانه) و مسجد ساخته شده است . گلستان و بوستان و اسکندرنامه نظامی و بندنامه عطار و شرح قاضی و تحفة الابرار و یوسف و زلیخای جامی برای یاد گرفتن فارسی تدریس می شود .

(ادامه دارد)

بقیه از صفحه ۶۸۶

بهم رسانید و می خواست که به مدینه برگردد اما کفار مکه گفتند که طبق قرارداد صلح ، جنبدل نمی تواند به مدینه برگردد .

مسلمانان اصرار داشتند که هنوز قرارداد صلح در حال نگارش است و به

مرحله اجراء در نیامده اما اصرار آنان پایان نیافت - و ابو جنبدل ، گریه می-

کرد ، زخمهای خود را نشان می داد و التماس و خواهش می کرد که مراد مرتبه

پیش این ظالمان وحشی نفرستید . اما پیغمبر فرمود :

- ابو جنبدل : ما نمی خواهیم با کفار بدقولی کنیم - ما برای قرار داد

صلح قائل به احترام هستیم - صبر کنید ، خداوند حتماً چاره ای برای شما

خواهد ساخت .

حضرت محمد (ص) چرا و بچه دلیل شرایط و رفتار کافران را تحمل

نمود - وقایع بعدی آشکار می کند که ماده قرارداد صلح دایر بر اینکه ایلهای

مکه حق دارند آزادانه از حضرت محمد یا از قریش طرفداری کنند توجه حضرت

محمد را جلب کرده بود و او می دانست که بعد از برقراری صلح و نظم و آرامش

در ریستان ، همگی اجازه خواهند داشت پیام اسلام را آزادانه استماع نموده

طبق گواهی دل عمل کنند و در آنوقت هیچ نیروی جهانی نخواهد توانست راه

پیشرفت مسلمانها را مسدود کند .